

Gripsholm som Scen

SKOLPROGRAM GYMNASIET, TID 45 MIN

Välkommen till De Kungliga Slotten

De kungliga slotten med tillhörande parker har mycket att berätta om Sveriges historia och kulturella utveckling. Tio av de elva kungliga slotten är öppna för allmänheten hela eller delar av året och är bland Sveriges mest besökta turistmål. De ägs av staten och förvaltas av Statens fastighetsverk som ansvarar för drift, underhåll och tillsyn. Kungen disponerar dem enligt den kungliga dispositionsrätten och har till uppgift att visa och vårda detta kulturarv.

De kungliga slotten utgör miljöer där historiska personer levt och verkat och där historiska händelser ägt rum. I alla tider har de kungliga slotten varit mötesplatser för kulturellt utbyte i olika former, bland annat genom utländskt hantverkskunnande vid uppförandet av byggnaderna, släktband mellan Europas Kungahus och idag med den internationella turismen. Ett besök på något av de Kungliga slotten ger möjlighet till reflektion kring vår egen samtid i relation till historien, genom politik, traditioner, arkitektur, inredningar och föremål.

De
Kungliga
Slotten

Lärarintroduktion

Gripsholms slott

Gripsholms slott uppfördes i mitten av 1500-talet på uppdrag av Gustav Vasa. Borgen var både en militär fästning och ett kungligt hem. Alltsedan vasatid har Gripsholms slott fått representera 1500-talets historia och samtida stilideal i Sverige, både med sina genuina 1500-talsmiljöer och med senare tiders återskapade renässansinteriörer.

Slottet som uppfördes som vasaättens stamborg, har varit i kunglig ägo sedan uppförandet och faller sedan 1809:s regeringsform under det som kallas kunglig dispositionsrätt. Gripsholm är idag hem för den svenska statens porträttsamling vilken förestås av Nationalmuseum och som erbjuder besökaren en exposé över svenska samhällsbyggare och berömdheter under 500 år.

Försvarsborgen, som aldrig kom att belägras eller stå under egentlig attack, innebär i dag i sin exteriör en välbevarad modell för dåtida fortifikation.

Under 1700-talet och Gustav III:s tid kom vasatiden att stå i fokus för ett histori-ebruk, där monarkin sökte sina rötter i vasatiden och Gustav III själv såg sig som en länk i en kedja från Gustav I (Vasa).

Från vasatidens 1500-tal samt från det gustavianska 1700-talet finns miljöer – inte minst en barockteater i originalskick - liksom inventarier och porträtt bevarade.

Syfte

Gripsholms slott utgör en historisk källa till kunskap om det svenska hovlivet under epoker då kungligheter med hov och upppassning bott på Gripsholms slott; inte minst om det Gustavianska hovlivet under sent 1700-tal. Den i originalskick bevarade barockteatern uppförd för Gustav III, liksom gustavianska gemak och interiörer för både kungligheter och tjänstgörande talar samstämmigt om en epok då livet vid hovet präglades av ett franskinspirerat ceremoniel och en lustfylld hållning till teater, dramatiseringar och lek.

Den gustavianska epoken har betraktats som flärdfull med stilen och smaken som ledstjärna. Inredningskonst, hantverk och dräktkonst från det sena 1700-talet är fortfarande hyllade och tillskrivda stort estetiskt värde. För Gustav III, som också kallats Teaterkungen, ter sig allt som rör hans kungaroll som mer eller mindre ett skådespel.

Gustav III stödjer och spelar allt från professionell teater till rollen som kung, som kräver kontinuerlig offentlig uppvisning av det iscensatta privatlivet genom offentliga middagar och det "spectacle" som t.ex. kungens morgontoalett innebär.

Samtidigt sammanfaller den gustavianske eran i Sverige med upplysningen och de första moderna tankarna på mänskliga rättigheter, demokrati och religionsfrihet. I Amerika och i Europa bryter revolter ut mot adel och kungligt styre, i Sverige arbetar kungen på att stärka den självstyrande kungamakten.

Skolprogrammets titel *Gripsholm som scen* anspelar på Teaterkungen Gustav III:s stora intresse för teaterkonsten och dramatiken. Samt på kungarollen, hovet och på den spelplan som är vår historieskrivning på vilken våra historiska berömdheter har verkat.

Gustav III presenteras här i sitt historiska sammanhang, både som aktör på en världsscen i revolt, krig och politisk och ideologisk förändring – och som iscensättare av historien på scengolvet, som pjäsförfattare, skådespelare och regissör.

Rum som ingår i visningen är vasavåningen, Rikssalen, prinsessvåningen, kungsvåningen, vita salongen, Gustav III:s teater.

Koppling till innehåll i läroplanen

Skolprogrammet *Gripsholm som Scen* kan med fördel bokas inom ramen för ämnena Historia, Samhällskunskap, Konst, Kultur och Idéhistoria. Här nedan har vi listat några syften och mål ur läroplanen som skolprogrammet berör.

Historia:

- Ge möjlighet att arbeta med historiska begrepp, frågeställningar, förklaringar och olika samband i tid och rum för att utveckla förståelse kring historiska samhällsförändringar.
- Utveckla kunskaper om tidsperioder, förändringsprocesser, händelser och personer utifrån olika tolkningar och perspektiv.
- Visa på hur historiskt källmaterial speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar och kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation.
- Utveckla förmågan att använda en historisk referensram för att förstå nutiden och ge perspektiv på framtiden.

- **Samhällskunskap:**

Utveckla kunskaper om makt, demokrati och de mänskliga rättigheterna såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.

- Ge kunskap om historiska förutsättningar betydelse för dagens samhälle samt hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.

Konst, Kultur och Idéhistoria:

- Samband mellan kulturuttryck, tankeströmningar och samhällsförändringar under olika kulturella epoker.
- Konstens och kulturens förhållande till makt och överhet inkluderande allt från propaganda till kritiskt ifrågasättande.
- Förmåga att sätta in den kultur- och idéhistoriska utvecklingen i ett större sammanhang samt att resonera kring hur olika skeenden har påverkat och påverkar idéhistorien och konstarternas utveckling.
- Kunskaper om de olika konstarternas särskilda uttrycksmedel samt om konstarternas samspel med varandra, med teknikutvecklingen och med det omgivande samhället.
- Samband mellan samhällsförändring och konstnärliga uttrycksformer, i nutiden och med historiska tillbakablickar.

Tips på artiklar och annat material

Här är tips på artiklar och material på www.kungligaslotten.se som hör ihop med visningens tema:

[Porträttsamlingen - Kungliga slotten](#)

[Historik - Kungliga slotten](#)

[Hertig Karls kammare - Kungliga slotten](#)

De
Kungliga
Slotten

Begreppslista

Följande begrepp kan komma att diskuteras i visningen. Fundera gärna över deras betydelse före ert besök.

- Divertissemang
- Iscensättning
- Carousel
- Tornerspel
- Tableau vivant
- Offentlig spis
- Grand Levee
- Hov
- Ideologi
- Dynasti
- Propaganda
- Upplysningen
- Anakronism
- Historicism
- Panegyrik
- Symbolik
- Opera
- Libretto
- Komedi
- Tragedi
- Kuliss
- Lornjett
- Loge
- Kolonn

